

Antigament es deia que “la letra con sangre entra”, volent dir que s’havia d’aprendre per nassos (i, si era necessari, a cop de barró) a llegir i escriure. Això es deia fa molts anys..., molts. Avui en dia, però, jo diria que “la lletra amb un conte entra”.

“En un pueblecito perdido en los confines del mundo, vivía una niña...” Així començava el primer conte que recordo haver llegit: el de la Caputxeta Vermella. Era en castellà, i jo, amb cinc anys, el llegia a la meua germana Mercedes, que en tenia tres. L’hi vaig llegir tant, que se’l va aprendre de memòria i sabia, fins i tot, en quin punt jo girava el full per continuar llegint. El nostre pare va veure un dia com, amb el llibre a les mans, ma germana anava “llegint” tan tranquil·lament *La Caputxeta Vermella*. Es va quedar bocabadat, pensant que la seva filla de tres anys sabia llegir perfectament; llavors va agafar el diari local, que estava sobre la taula, i l’hi va donar perquè el llegís... Naturalment, va comprovar que la nena no en tenia ni idea.

Escollar, parlar, llegir i escriure... Aquesta seria la seqüència lògica de l’aprenentatge normal d’una llengua, tant se val si és la materna o no.

Treballar amb un grup de llenguatge

El curs passat, a l’escola Parc del Saladar, d’Alcarràs, al Segrià, vaig portar a terme una activitat amb un dels petits grups de llenguatge que teníem al centre: l’objectiu era treballar la llengua catalana fent incidència en la lectoescriptura i tenint en compte l’atenció a la diversitat.

El grup estava integrat per cinc alumnes de tercer de primària, amb la particularitat que cadascun tenia una llengua materna diferent. Eren tres nenes i dos nens: una portuguesa, una romanesa, una andalusa (concretament de Jaén), un ucraïnès i un català. Naturalment, el nexa comú eren les dificultats que tots tenien amb la llengua catalana, tant de comprensió (per man-

ca de vocabulari) com d’expressió oral i escrita, la qual cosa feia complicat l’aprenentatge de la lectoescriptura, una habilitat tan necessària en la seva etapa escolar.

Aleshores, vam plantejar el repte de treballar la llengua de manera competencial i, sobretot, amb l’objectiu d’aconseguir que nens molt diferents fessin un treball cooperatiu.

Com que encara teníem tot el curs per endavant (i una hora setmanal per treballar tots plegats), ens vam reunir i, partint d’una pregunta tan simple com “què farem?”, vam començar a parlar i a conversar. De sobte, va sorgir la idea: “fem un conte?”...

Però com fer el conte?

Vaig pensar que hauria de ser un conte que no fos nou; podríem fer una adaptació, després d’un treball de recerca, comptant amb els coneixements previs dels alumnes. Així, vaig preguntar al grup:

–Quin conte triarem que sapiguem tots? Ha de ser un conte molt conegut, que estigui en tots els idiomes, si pot ser. Que sigui un conte clàssic, i que ens ensenyi alguna cosa.

Vam parlar i parlar i vam arribar a la conclusió que els millors contes per treballar, pel fet de ser gairebé universals, eren *La Caputxeta Vermella* i *Els tres porquets*. Vam votar i va guanyar aquest últim.

A partir del moment que vam triar el conte, va començar la recerca: havíem de tenir clar que

PETITS GRUPS DE LLENGUATGE I ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

Fem un conte?

Matilde Molinero Navarro

hauríem de buscar diferents versions per poder treballar el conte a la nostra manera.

En primer lloc vam veure un vídeo molt ben fet sobre *Els tres porquets* en què un narrador anava contant el conte alhora que un dibuixant il·lustrava el relat. D’aquella manera vam treballar la llengua oral amb el suport de la imatge i l’escolta activa amb un recurs virtual. Els nens es van apuntar l’enllaç del vídeo per buscar-lo per Internet i mirar-lo primer individualment a casa seva. Ho vam fer així per veure com s’acollia a realment la iniciativa i per començar a avaluar l’interès que mostrava per l’activitat cadascun dels alumnes.

La setmana següent vam poder constatar que l’activitat havia estat un èxit, ja que fins i tot els alumnes que no tenien Internet a casa s’havien espavilat per anar a casa d’algun familiar per poder veure el conte. La tutora, amb qui havia de tenir un contacte continu, em va comentar que els nens estaven molt contents i il·lusionats amb el projecte de fer un conte. A continuació vam mirar tots plegats el vídeo que cadascú havia vist pel seu compte, perquè així segur que tots ens podríem fixar en coses que se’ns haguessin pogut passar per alt fins llavors. A més, els nens van aprofitar aquella segona projecció per preguntar el significat d’algunes paraules que no havien entès.

El segon pas del nostre treball consistia a recollir el major nombre de contes d’*Els tres porquets* que poguéssim trobar, preferiblement en diferents idiomes i amb força il·lustracions, per veure quines versions existien i com es contava

aquell conte als diferents països. Vam aconseguir tenir el conte en català, castellà, anglès, francès, gallec, basc, alemany i xinès. Vam llegir les versions que vam poder i les altres les vam intentar reconstruir a través de les il·lustracions que tenien els llibres que havíem trobat.

Des d’aquell moment, com que havíem interioritzat la història i la sabíem narrar (en la versió que més ens havia agradat), ja estàvem a punt per començar a escriure el conte. I així ho vam fer. Evidentment, el conte va començar, com no podia ser d’una altra manera, amb “hi havia una vegada...”.

La primera sessió d’escriptura va ser molt dinàmica i va passar volant: cada nen proposava una frase i entre tots triàvem la millor opció (amb les correccions adients); tots escrivien el que anàvem dient, encara que de vegades pre-

guntaven com s’havia d’escriure tal o tal altra paraula; també havíem d’anar posant els signes de puntuació al text; i l’endemà cadascú va llegir el que tenia escrit, intentant fer-ho tan bé com podia i corregint de passada el que no era correcte. D’aquesta manera van passar quatre sessions d’escriptura i lectura cooperativa.

Llavors vaig dir als alumnes que podíem fer que el conte fos més divertit si afegíem pictogrames al text canviant algunes paraules per dibuixos. A més, també hauríem d’incloure il·lustracions en algunes pàgines del futur llibre. Vam passar l’estona marcant les paraules que convertiríem en pictogrames, almenys de la part que teníem escrita. Després vam repartir la feina dels dibuixos i els nens la van començar

a fer. Un d'ells va fer el dibuix de la tapa, i tots, com a escriptors del llibre, hi vam escriure el nom.

I dibuixant i escrivint va passar el temps, fins que vam tenir el conte acabat. "I ara... què farem?", van preguntar...

Doncs encara teníem una feina a fer: vam escanejar cada dibuix, vam passar tot el conte a l'ordinador amb el Word (en lletra lligada, per-

què el poguessin llegir els més petits) i hi vam inserir les imatges per substituir les paraules que havíem triat. A més, al començament del llibre vam incloure un "pixonari" amb tots els pictogrames i la paraula que corresponia a cadascun d'ells en tots els idiomes dels nens que havien escrit el conte, de manera que també van haver d'investigar. En darrer lloc, vam crear les il·lustracions grans (que ocupen un full sencer) fent muntatges amb els diferents pictogrames.

PIXIONARI					
	CATALÀ	CASTELLÀ	ROMANÈS	PORTUGUÈS	UCRAIÀ
3	tres	tres	trei	três	три
	porqueto	cerditos	porci	porquinhos	свини
	porquet gran	cerdita mayor	mare porci	porca grande	велика свиня
	porquet mitjà	cerdita mediana	mediu de porc	médica porco	Середній Свиня
	porquet petit	cerdita pequeña	mic de porc	porquinha	маленький свиня

El estava amagat al i tenia molta gana. El seu nas va ensumar la carn fresca dels i es va apropar a la . Quan va arribar a la , el va dir:

-Bufaré, bufaré i la tiraré!

I el va molt fort: ... i la va caure a terra, i es va desfer tota.

Finalment vam imprimir tots els fulls, vam plastificar la tapa i la contratapa, i ho vam enquadernar tot amb espiral. En total vam fer un llibre per a cadascun dels nens i un altre per tenir a la biblioteca de l'escola. Per concloure l'activitat, vam fer un muntatge del llibre amb el Power Point; d'aquesta manera el podríem veure també amb l'ordinador i projectar-lo en una pantalla gran.

En resum, amb l'objectiu de treballar la llengua catalana dins de la lectoescriptura, vam treballar un munt de "competències bàsiques" quasi sense adonar-nos-en: la competència comunicativa, lingüística i audiovisual; la competència artística i cultural; el tractament de la informació i la competència digital; la competència d'aprendre a aprendre; la competència d'autonomia i iniciativa personal; i la competència social i ciutadana.

Fonaments teòrics conceptuals

Si volem portar a terme una activitat d'aquest tipus en un petit grup de llenguatge, hem de tenir clar que l'objectiu fonamental (que respon a la competència de comprensió lectora) s'ha de treballar durant tota l'escolaritat i que s'ha de potenciar el treball cooperatiu.

Sempre hem de partir dels propòsits que tenim i dels coneixements previs de l'alumnat. Hem de fomentar el gust per la lectura atenent uns criteris de selecció que dependran de la varietat de textos que oferim als nostres alumnes (textos adaptats a les seves edats i capacitats). També seria important poder implicar les famílies en aquest procés.

Durant tot el treball hem d'observar quins factors afectius i emocionals poden influir directament en la lectura i escriptura dels textos que treballem, fomentant en tot moment l'autoestima dels nens del grup per tal que l'adquisició dels coneixements nous sigui una tasca enriquidora per a tots ells.

Hem d'aconseguir que quan els nens acabin l'experiència siguin capaços de:

- Comprendre globalment els textos.
- Adquirir vocabulari nou i entendre totes les paraules que utilitzen.
- Llegir, amb la pronúncia i l'entonació adequades, els diferents textos escrits.
- Reflexionar sobre el contingut dels textos, comentar-los i valorar-los.
- Entendre que aquesta activitat només és un començament del camí que han de seguir durant tota la seva escolaritat.

Si treballem la lectoescriptura de forma competencial, procurant que els alumnes puguin demostrar les seves habilitats en els diferents camps de l'aprenentatge, aconseguirem fer-los créixer com a persones.

Per acabar, voldria recordar la definició de "competència lectora" que dona PISA (*La medida de los conocimientos y destrezas de los alumnos. Un nuevo marco de evaluación, 2000*) i que s'aplica tant als textos impresos com als digitals:

La capacitat lectora consisteix en la comprensió, la utilització i la reflexió personal a partir de textos escrits per tal d'assolir els objectius del lector, de desenvolupar els coneixements i el potencial personal, i de participar en la societat. A més de la descodificació i la comprensió literal, la competència lectora implica la lectura, la interpretació i la reflexió, i una capacitat d'utilitzar la lectura per assolir els propis objectius en la vida.

I... vet aquí un llop, vet aquí uns porquets..., que aquest conte ens ha deixat molt distrets...

Matilde Molinero Navarro
Mestra i Logopeda
Escola Parc del Saladar, Alcarràs (Lleida)
mmoliz@xtec.cat